

Plan Sociale Veiligheid

op de Prins Bernhardschool

Domein	Onderwerp
Schoolorganisatie	Plan Sociale Veiligheid
Opgesteld door: directeur en kwaliteitscoördinator, besproken met team, MR en de Leerlingenraad	
Vastgesteld: september 2026	Opnieuw vaststellen in: september 2027

Inhoud

Inleiding	3
1. Wat belangrijk is bij ons op school als het om sociale veiligheid gaat	4
1.1. Doel	4
1.2. Visie op sociale veiligheid	4
1.3. Waarden en normen	5
1.4. Burgerschap	6
1.5. Digitale geletterdheid: online veiligheid	6
2. Schoolafspraken over de omgang	7
2.1. Toezicht	7
3. Methode Kanjertraining	8
3.1. Overige methodes	9
4. Anti-pestprotocol	10
4.1. Preventie (aanleren van goed Kanjergedrag)	10
4.2. Signalen/signaleren	10
4.3. Aanpak voor pesten	11
4.3.1. Zo helpen we de gepeste	11
4.3.2. Zo helpen we de pester	11
4.3.3. Zo helpen we de klas	12
5. KanVAS	15
5.1. Doel van de vragenlijsten	15
5.1.1. Doel Sociale Veiligheidslijst	15
5.1.2. Doel leerlingvragenlijst	15
5.1.3. Doel docentenvragenlijst	16
5.2. Aanpak na afname vragenlijst	16
6. IEP hart-handen toets	17
7. Aanpak grensoverschrijdend gedrag	18
7.1. Het 7-stappenprotocol	18
7.2. Aanpak tijdens de gym	21
7.3. Aanpak tijdens situaties buiten de school	21
8. Herstelrecht bij materiële schade	22
9. Weglopen van school	23
10. Meldcode huiselijk geweld en kindermishandeling	24
11. Sociale veiligheid voor schoolmedewerkers	24
11.1. Gedragscode voor schoolmedewerkers	24
11.2. Preventie en RI&E	24
11.3. Privacy	25
12. Klachtenregeling	25
13. Voortdurend en cyclisch werken aan de sociale veiligheid	25
Bijlage 1 Gespreksformulier leerling	26
Bijlage 2 Gedragscontract	27
Bijlage 3 Gedragsprotocol ouders	28
Bijlage 5 Protocol schorsing en verwijdering (wettekst)	29
Bijlage 6 Brief officiële waarschuwing	30

Inleiding

Het team van de Prins Bernhardschool vindt het belangrijk dat kinderen zich veilig voelen op school. Alleen vanuit een gevoel van veiligheid krijgt elk kind de kans zich zo goed mogelijk te ontwikkelen. Op onze school krijgen we waardering voor het pedagogisch klimaat (waaronder vanuit het interne auditteam en bezoeken van de Onderwijsinspectie, maar ook van ouders en andere onderwijsprofessional die onze school bezoeken). Een sterk pedagogisch klimaat ontstaat door de pedagogische vaardigheden van het onderwijsteam, onze uitgangspunten en het belang dat we hechten aan dit kwaliteitsthema in de school en alle inspanningen die we gericht verrichten.

In dit Plan Sociale Veiligheid beschrijven we wat we belangrijk vinden en hoe we werken met betrekking tot dit onderwerp. Een omgangs- en (anti-)pestprotocol zorgt voor duidelijke kaders en regelgeving, waaraan iedereen zich dient te houden. Dit biedt veiligheid. De wijze waarop leerkrachten met leerlingen omgaan, hoe leerlingen onderling met elkaar omgaan, de omgang tussen leerkrachten onderling en het omgaan van leerkrachten met ouders bepaalt mede de cultuur en sfeer op school.

Vanuit de christelijke identiteit heeft de school een positief mensbeeld: ieder mens is uniek en de moeite waard. Onze missie is om kinderen te leren groeien. In de breedste zin van de ontwikkeling: cognitief, sociaal-emotioneel, motorisch/fysiek en gericht op talenten. Vanuit hoofd, hart en handen. Op onze school mag je zijn wie je bent en worden wie je wilt. En daarbij hou je rekening met jezelf en met anderen. We willen kinderen begeleiden om als zelfbewust denkende en zelfbewust kiezende mensen mee te doen in de maatschappij (nu al en later). Samen zijn we verantwoordelijk voor een fijne school(tijd). Daarom wil de school voorwaarden scheppen voor een optimale ontplooiing van ieder kind. Een zorgvuldig opgesteld plan voor de sociale veiligheid (waaronder omgangs- en anti-pestprotocol) draagt hieraan bij. Dit plan is de schoolspecifieke aanpak aanvullend op het protocol Sociale Veiligheid van de Kanjertraining (dit leest u op de schoolwebsite), het Veiligheidsbeleid (en arbobeleid) en het protocol time-out, schorsing en verwijdering van Stichting Arlanta van Stichting Arlanta (deze documenten zijn gepubliceerd op www.arlanta.nl). Voor de totstandkoming van dit plan is gebruik gemaakt van de handreikingen voor een sociaal veiligheidsplan van Stichting School en Veiligheid (www.schoolenveiligheid.nl).

1. Wat belangrijk is bij ons op school als het om sociale veiligheid gaat

1.1. Doel

Als school streven wij ernaar dat alle leerlingen zich vrij en veilig voelen, zodat zij zich optimaal kunnen ontwikkelen. Dit document is opgesteld om te kunnen anticiperen op allerlei situaties, waarmee kinderen te maken krijgen op het gebied van sociaal emotionele ontwikkeling.

We willen degenen die betrokken zijn bij ons onderwijs houvast bieden en richtlijnen geven bij het voorkomen en oplossen van ongewenst en grensoverschrijdend gedrag, zodat vrijheid en veiligheid gewaarborgd kunnen blijven. Dit document bevat verschillende protocollen, zoals het anti-pestprotocol en een stappenplan grensoverschrijdend gedrag. Samen met onze methode voor Sociaal Emotioneel Leren, *de Kanjertraining*, vormt dit stuk een basis van waaruit we als school, met alle betrokkenen, handelen. Dit plan is in samenspraak met het onderwijsteam tot stand gekomen, het is besproken met de Leerlingenraad en de MR heeft instemming verleend.

1.2. Visie op sociale veiligheid

Het team van de Prins Bernhardschool vindt het belangrijk dat kinderen zich veilig voelen op onze school. Alleen vanuit een gevoel van veiligheid krijgt elk kind de kans zich zo goed mogelijk te ontwikkelen. De wijze waarop leerkrachten met leerlingen omgaan, hoe leerlingen onderling met elkaar omgaan, de omgang tussen leerkrachten onderling en het omgaan van leerkrachten met ouders bepaalt mede de cultuur en sfeer op school. Vanuit de christelijke identiteit heeft de school een positief mensbeeld: ieder mens is uniek en de moeite waard. Onze missie is om kinderen te leren groeien. In de breedste zin van de ontwikkeling: cognitief, sociaal-emotioneel, motorisch/fysiek en gericht op talenten. Onze visie: Op de Prins Bernhardschool mag je zijn wie je bent en worden wie je wilt. En daarbij hou je rekening met jezelf en met anderen. Ieder mens is gebouwd om zichzelf te ontwikkelen en heeft een natuurlijke behoefte aan relatie, autonomie en competentie (Stevens, 2004). Een veilige en noflike (Fries voor prettig/goed voelend) omgeving is voorwaardelijk.

In de oriëntatie op de wereld ontwikkelt het kind zich op school op drie gebieden:

- Cognitief (hoofd): de ontwikkeling van kennis en vaardigheden, waarmee het toegerust is voor de wereld van vandaag en morgen.
- Affectie (hart): het ontwikkelen tot een sociaal en emotioneel vaardig mens.
- Psychomotorisch (handen): kinderen leren zichzelf en de wereld leren kennen door middel van hun lichaam en geest (Stevens, 2004). Creativiteitsontwikkeling, maken en doen vinden we tevens belangrijk in ons onderwijs.

Kinderen grootbrengen tot zelfbewuste en zelfdenkende burgers, doen we door middel van de combinatie grenzen stellen en grenzen uitleggen, maar ook steun, aandacht en liefde geven. Zo creëer je een mini-democratie met gezag, niet met macht (De Winter).

We willen kinderen begeleiden om als zelfbewust denkende en zelfbewust kiezende mensen mee te doen in de maatschappij (nu al en later). Samen zijn we daarom ook verantwoordelijk voor een fijne school(tijd). Daarom wil de school voorwaarden scheppen voor een optimale ontplooiing van ieder kind.

1.3. Waarden en normen

Deze waarden vormen de grondslag van onze visie met betrekking tot sociale veiligheid en ons pedagogisch klimaat:

- **Je veilig en fijn voelen**
Veiligheid ervaren en je fijn voelen op school zijn de basis en voorwaardelijk voor ontwikkeling en samenleven in de school.
- **Positief**
We zijn positief in ons taalgebruik (Kanjertaal), in ons mensbeeld en de omgang met elkaar. We maken plezier met elkaar; een vrolijke sfeer vinden we belangrijk.
- **Samen**
Op school leven en werken we samen, iedereen doet ertoe en verschillen doen ertoe, we hebben oog en oor voor kwetsbare leerlingen/gezinnen door nabij te zijn, steun te bieden en actief te handelen als dat nodig is. We betrekken ouders graag bij ons onderwijs (door middel van gesprekken over hun kind, hulp en aanwezigheid bij schoolactiviteiten) en sterke onderlinge verbindingen.
- **Open**
Wij zijn toegankelijk, kinderen en ouders gaan met ons in gesprek als dat nodig is, we delen lief en leed met elkaar, ook binnen het onderwijsteam zorgen we voor elkaar.
- **Transparant**
We zeggen wat we doen en doen wat we zeggen.
- **Gericht op ontwikkeling**
We werken aan de brede ontwikkeling van kinderen, vanuit hoofd (cognitieve kennis en vaardigheden), hart (sociaal-emotioneel) en handen (lichaam, geest, creativiteitsontwikkeling en maken). De sociaal-emotionele ontwikkeling is een belangrijke pijler van ons onderwijs. Ons uitgangspunt is: elke dag een beetje beter (vanuit de methodiek van Stichting LeerKRACHT).

Als we over normen en waarden spreken, bedoelen we de omgangsvormen en principes waarmee publiekelijk en in sociaal verband voor de dag kan worden gekomen. Normen en waarden geven ons richting en beïnvloeden ons gedrag. Een waarde is een betekenis gevend ideaal; een overtuiging over wat nagestreefd wordt of zou moeten worden. Waarden zijn de zaken die waardevol gevonden worden door iemand of een groep mensen (een samenleving). Een waarde wordt vaak omschreven in één woord. Bekende waarden zijn: vrijheid, gelijkheid, rechtvaardigheid, solidariteit, respect en tolerantie. Een norm kun je zien als richtlijn hoe je sociaal gewenst met elkaar omgaat. Normen hebben dus betrekking op gedrag en vloeien voort uit bepaalde waarden.

De invulling van waarden en normen kan per samenleving, per beroepsgroep, per gezin, per mens verschillen. Iedereen heeft andere idealen, andere dingen die hij echt belangrijk vindt, kortom andere waarden. Binnen een groep zijn de waarden vaak nog wel gelijk, alleen kunnen de normen uit elkaar liggen. Zo ook bij alle betrokken partijen bij ons op school; leerkrachten, ouders, kinderen, directie, grootouders, verzorgers, enzovoort. Hier dienen wij met elkaar rekening mee te houden en elkaar vanuit de cultuur van wederzijds respect te behandelen. Het pedagogisch klimaat op de Prins Bernhardschool is voor ons een groot goed, waarvan onze schoolwaarden de basis vormen. Het pedagogisch klimaat is de verzameling van alle omgevingsfactoren (o.a. regels, schoolafspraken, omgangsnormen en -afspraken), die van invloed zijn op het welbevinden en de ontwikkeling van het kind. Alle medewerkers, ouders en leerlingen binnen onze school gedragen zich correct en respectvol tegenover elkaar en maken geen onderscheid op huidskleur, ras, geaardheid, religie of afkomst. We waarderen verschillen en iedereen doet ertoe. Pesten en/of grensoverschrijdend gedrag is een probleem dat in alle geledingen van de maatschappij voorkomt. Pesten komt helaas op iedere school voor, ook op onze school. Het is een probleem dat wij onder ogen zien en serieus willen aanpakken. In het gedrag- en anti-pestprotocol wordt beschreven hoe we omgaan met grensoverschrijdend en/of pestgedrag.

1.4. Burgerschap

Ons doel is dat leerlingen onze school verlaten als zelfbewuste, zelfdenkende, sociale en respectvolle individuen die klaar zijn voor hun vervolgonderwijs. De Prins Bernhardschool is een open christelijke basisschool waar kinderen, ouders en leerkrachten zich veilig en geaccepteerd voelen. Wij geven ons onderwijs vorm vanuit een christelijke levensvisie. Wij vinden het belangrijk dat kinderen weten wie zij zijn, respect voor zichzelf en elkaar hebben en zorgvuldig omgaan met de wereld om ons heen.

Met ons onderwijs willen wij onze leerlingen zo goed mogelijk toerusten op hun deelname aan de samenleving en maatschappij, voor nu en later. Wij zien het als onze taak om onze leerlingen kennis, vaardigheden en houdingen bij te brengen, die zij nodig hebben om zelfbewust en respectvol met anderen samen te kunnen leven en deel te kunnen nemen aan de democratische rechtstaat.

Burgerschap leer je op onze school niet alleen tijdens Kanjerlessen of tijdens wereldoriëntatielessen. Burgerschap zit ook in hoe we op school met elkaar samenleven, de hele dag door. Dat vertaalt zich naar hoe we buiten school samenleven. Onze school is een plek waar iedereen zich veilig en geaccepteerd voelt en het team het goede voorbeeld geeft door voor te leven.

Vanuit een veilig en sterk pedagogisch-didactisch klimaat kunnen de kinderen zich optimaal ontplooiën, waarbij zelfstandigheid, samenwerking en zorg voor elkaar en de wereld om ons heen belangrijke uitgangspunten zijn. Op onze school is een ontwikkelingsgerichte cultuur, op onze school maken we plezier met elkaar; een vrolijke sfeer vinden we belangrijk, betrokken ouders middels participatie bij ons onderwijs en sterke onderlinge verbindingen.

In onze cultuur van wederzijds respect heb je respect voor jezelf, voor de ander en het andere. Met het andere wordt bedoeld, dat je respect hebt voor het leven zoals het zich voordoet. Je hebt respect voor mensen, meningen die anders zijn dan die van jezelf, de natuur en dingen. In de cultuur van wederzijds respect zijn mensen blij als het goed met je gaat. En mensen maken zich zorgen als het niet goed met je gaat. In de cultuur van wederzijds respect wordt er gezocht naar oplossingen die goed zijn voor ons, maar ook voor de ander. Tegenslag en tegenstand hoort bij het leven. Daarover worden we niet boos en we blijven er ook niet over zeuren.

In het onderwijsplan Burgerschapsonderwijs op de Prins Bernhardschool is opgenomen aan welke onderwijsdoelen gewerkt wordt als het gaat om de thema's:

- **Ik doe ertoe en iedereen doet ertoe:** democratie, vrijheid en gelijkheid, identiteit (o.a. thema's als vooroordelen en discriminatie, agressie en geweld)
- **Onze stem doet ertoe:** macht en inspraak, democratische cultuur
- **Verschillen doen ertoe:** diversiteit, solidariteit (o.a. thema's als liefde, relaties en genderdiversiteit, vooroordelen en discriminatie).

1.5. Digitale geletterdheid: online veiligheid

Digitale geletterdheid, waaronder sociaal en veilig gedrag online, is een van de basisvaardigheden die leerlingen op de basisschool ontwikkelen. In het Onderwijsplan Digitale geletterdheid op de Prins Bernhardschool is opgenomen hoe wij aan de online, sociale vaardigheden van leerlingen werken. Gericht op de online veiligheid en online gedragsafspraken van leerlingen en medewerkers zijn de volgende bovenschoolse protocollen onderdeel van het Veiligheids- en arbobeleid van Arlanta (gepubliceerd op www.arlanta.nl):

- Sociale media reglement leerlingen
- Internet protocol scholen Arlanta
- Kaders digitaal gebruik

2. Schoolafspraken over de omgang

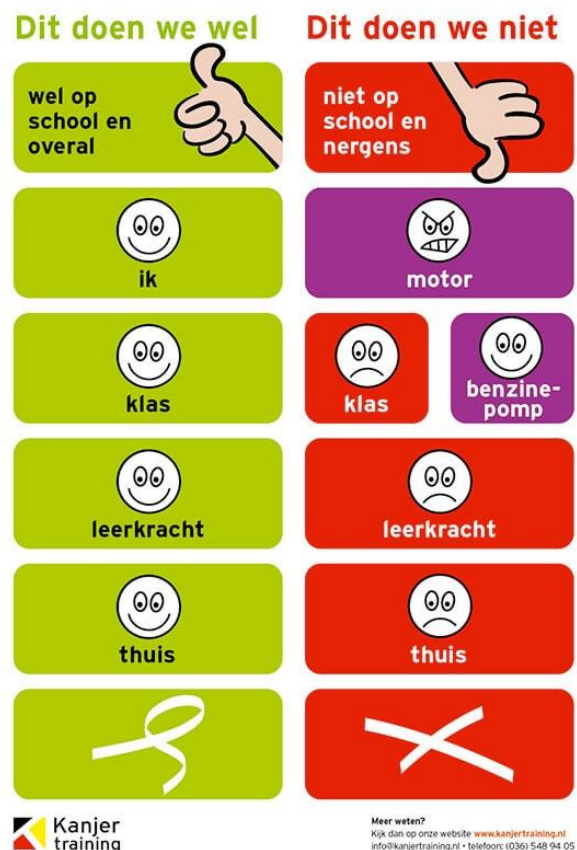
Een goed en veilig pedagogisch klimaat kan alleen worden gewaarborgd wanneer er duidelijke omgangsregels (schoolafspraken) zijn. Daarom werken we met omgangsregels die voor alle leerlingen hetzelfde zijn. Deze zijn terug te zien en worden nageleefd in de klassen, op de gangen, bij de gym en tijdens vrije situaties op school. Op die manier is ook voor iedereen duidelijk wat er wordt verwacht en kunnen leerkrachten, leerlingen en ouders elkaar aanspreken op het moment dat zich problemen voordoen. Voorvallen en incidenten (en voortgang) worden genoteerd in Parnassys. In het onderwijsteam is het uitgangspunt: betrokkenheid en nabijheid, bij de leerlingen, ouders en onderling in het team.

Onze omgangsregels zijn gebaseerd op de werkwijze van de Kanjertraining:

1. We vertrouwen elkaar
2. Iedereen hoort erbij
3. We helpen elkaar
4. We komen afspraken na
5. We luisteren naar elkaar (en spreken in normale taal)

De omgangsregels worden door en voor de kinderen vertaald in de vorm van groepsafspraken en zullen in de groep worden besproken. Deze afspraken worden positief geformuleerd, zichtbaar opgehangen in de groepen en er wordt met regelmaat naar verwezen. De smiley-poster, die zichtbaar maakt wat we wel en niet doen, wordt hierin ook meegenomen. De school neemt het overzicht van de smileys als uitgangspunt: "Het is prima dat jouw vrienden het leuk vinden wat jij bedenkt en doet, maar als de rest van de klas dat niet leuk vindt, evenals jouw juf of meester, dan laten we dat gedrag niet zien op school." Je blijft fatsoenlijk en je laat je niet bepalen door je uitdager(s): "Geef geen benzine aan een vervelend lopende motor."

Dit en bovengenoemde schoolafspraken komen o.a. aan de orde in kring- en/of klassengesprekken. Na de schoolvakanties worden de klassenafspraken weer met de kinderen besproken. Op de informatieavond aan het begin van het schooljaar worden de schoolafspraken, klassenafspraken en eventuele andere afspraken m.b.t. gedrag besproken met ouders.

2.1. Toezicht

Het uitgangspunt op onze school is dat groepen leerlingen altijd onder schooltijd altijd onder toezicht van een schoolmedewerker staan (de medewerker is hierbij fysiek aanwezig): in de klas, op het plein, in de pauze, bij gym, bij schoolgerelateerde activiteiten. Wanneer leerlingen (zelfstandig of in een groepje) buiten het zicht van de leerkracht mogen werken, worden aanvullende afspraken gemaakt (zoals werken op het leerplein of een rustige plek in de school).

3. Methode Kanjertraining

Om de kinderen te begeleiden in de wijze waarop ze zichzelf zien en omgaan met anderen, zien we sociaal emotioneel leren als vak. Op die manier wordt er vanuit een preventieve benadering gewerkt aan het voorkomen van pesten en grensoverschrijdend gedrag. Sociaal emotioneel leren is een continu proces. We willen de kinderen leren dat ze rekening houden met de eigen belangen en met de belangen van de ander en dat ze hiernaast rekening houden met de waarden en normen die in de samenleving gelden. Dit past in het grote geheel van de burgerschapsopdracht voor basisscholen, hoe dit vorm krijgt op de Prins Bernhardschool hebben wij uitgewerkt in het onderwijsplan Burgerschapsonderwijs. Om het bovenstaande aan te leren, hebben kinderen kennis, vaardigheden en een juiste houding nodig. Er wordt daarom in elke groep minimaal een half uur per week aandacht besteed aan sociaal emotioneel leren door middel van de lessen uit de Kanjertraining. Deze methode heeft als doel om de sfeer in de klas goed te houden (preventief) of te verbeteren (curatief). In de methode is veel ruimte voor de autonomie van het kind. Het uitgangspunt is dat leerlingen zich autonoom en authentiek (bewustwording van eigenheid: ik doe mij niet anders voor dan ik werkelijk ben) willen ontwikkelen op een positieve manier. Daarbij is niet alleen een goede pedagogische relatie met de leerkrachten een vereiste, maar ook een veilige sfeer in de klas, zodat de kinderen tot hun recht komen. Echter sociaal-emotioneel leren is altijd gaande. Dit doen we door het goede voorbeeld te geven (voorlezen) en consequent de Kanjerafspraken hanteren in alle voorkomende situaties op een schooldag.

Belangrijke punten in deze aanpak zijn:

1. De Kanjerafspraken (zie afbeeldingen hiernaast).
2. Denk goed over jezelf en de ander.
3. Pieker niet alleen, maar deel je zorgen met een ander, het liefst met je ouders.
4. Denk oplossingsgericht, beheersing van verschillende oplossingsstrategieën in conflicten en neem verantwoordelijkheid.
5. Geef op een juiste manier je mening en haal voordeel uit kritiek die je krijgt.
6. Wij maken onderscheid tussen onvermogen (onmacht) en onwil. Bij onvermogen (onmacht) mag de leerling erop vertrouwen dat we daar rekening mee houden. De leerling heeft veel te leren in een moeilijk proces. We hebben daar begrip voor. Wanneer de sociaal-emotionele of fysiek veiligheid van anderen in het geding komt, begrenzen we de leerling. Bij onwil krijgt de leerling een grens gesteld. Een onwillig kind mag om geen enkele reden zijn eigen gang gaan.
7. Hulp van een maatje (bemiddeling).
8. Duidelijk schoolbeleid en handhaving daarvan.

Het preventief bevorderen van een pedagogisch klimaat betekent voor ons als school ook dat we ieder nieuw schooljaar starten met de startweek van de Kanjertraining (versie boven- en onderbouw). Door hier gedurende 4-6 weken bewust en intensief mee bezig te zijn, willen we groepsvorming stimuleren en het proces van forming-storming-norming goed begeleiden. Het opstellen van de groepsafspraken, verwachtingen ten aanzien van jezelf, klasgenoten en de leerkracht uitspreken en het spelen van vertrouwensoefeningen zijn onderdeel van dit proces.

In de Kanjertraining wordt tevens aandacht besteed aan relaties en seksualiteit.

De lessen omtrent mediawijsheid (o.a. vanuit de Kanjertraining en lessen met Basicly de methode voor digitale geletterdheid op onze school) bieden wekelijks de mogelijkheid om onderwerpen als cyberpesten en gedragsregels op het gebied van sociale media te bespreken.

3.1. Overige methodes

- De leerkrachten organiseren tijdens gym- en spellessen door het jaar heen in de groepen 1 t/m 8 momenten waarop er vertrouwens oefeningen gedaan kunnen worden, door middel van groene spelen.
- Met de methode Basicly (digitale geletterdheid in groep 1 t/m 8) wordt aandacht besteed aan positief online gedrag en mediawijsheid.
- Elke groep (vanaf groep 1 t/m groep 8) werkt met een verbeterbord (onderdeel van de methodiek van Stichting LeerKRACHT) in de klas, waarmee doelgericht aan groepsdoelen wordt gewerkt. Dit kan ook een sociaal-emotioneel doel zijn. De leerkracht kan het doel voorstellen en dit kan door de groep voorgesteld worden.
- Indien nodig kan eventueel externe hulp worden ingezet in een groep/individueel om de sociaal-emotionele veiligheid en vaardigheden te versterken, zoals een training Rots en Water.
- Sociaal emotioneel leren is een continu proces, het onderwijsteam geeft leerlingen en elkaar het voorbeeld door op een positieve manier voor te leven. Dagelijks worden voorkomende situaties worden aangegrepen om leerlingen te begeleiden om sociaal-emotioneel vaardig te handelen.

4. Anti-pestprotocol

Als school willen we zoveel mogelijk preventief werken om pesten tegen te gaan. De school zorgt daarbij voor toezicht in de klas, op het plein en tijdens de gymlessen. Omgangsregels worden met de leerlingen besproken. Ouders worden bij de start van het schooljaar door de groepsleerkrachten geïnformeerd over de schoolafspraken tijdens de groepsinformatiebijeenkomst. Daarnaast is er in de school een vertrouwenspersoon en anti-pestcoördinator aanwezig, die aanspreekpunt is op het moment dat zich een onveilige situatie voordoet. Op de Prins Bernhardschool is dit de kwaliteitscoördinator (contactinformatie via de schoolwebsite: [Vertrouwenspersoon en anti-pestcoördinator](#)). Dit maakt dat er op diverse niveaus gewerkt wordt aan het voorkomen van pestsituaties. In dit alles vormt de Kanjertraining de basis van het preventief tegengaan van pesten. Vanuit de Kanjeraanpak handelen de leerkrachten en leren we leerlingen hoe ze met verschillende situaties van wantrouwen om kunnen gaan. Dit anti-pestprotocol is aanvullend op het protocol Sociale Veiligheid van de Kanjertraining (dit leest u op de schoolwebsite).

4.1. Preventie (aanleren van goed Kanjergedrag)

De Kanjertraining biedt de mogelijkheid om kinderen preventief te leren omgaan met pestgedrag. Dit wordt aangeleerd door middel van de anti-pestposter, de oefeningen die hierbij horen (uitspelen van de situaties op de pestposter) en het maatjessysteem. Deze aanpak stuurt aan op het zelfoplossend vermogen van de leerlingen en leert de leerling voor zichzelf en/of zijn maatje opkomen/of corrigeren. Oftewel; leren grenzen aangeven. In de handleiding van de Kanjertraining is te lezen welke stappen ondernomen moeten worden om in de klas aan de slag te gaan met de anti-pestposter en het daarbij behorende maatjessysteem. Ondanks dat we streven naar zoveel mogelijk preventief handelen, komen ook op onze basisschool pestsituaties voor. Door middel van dit anti-pestprotocol wordt gekeken wat we doen om pesten te voorkomen en op te lossen.

4.2. Signalen/signaleren

Pesten is een subtype van agressief gedrag, waarbij één leerling of meerdere leerlingen met enige regelmaat een betrekkelijk machteloze leerling(en) aanvalt, vernedert en/of buitensluit. Om leerlingen inzicht te geven in pesten, maken we ze bekend met het verschil tussen plagen en pesten. In een pestsituatie is het belangrijk dat die verschillen ook voor alle betrokken partijen duidelijk zijn. Het meest eenvoudige onderscheid:

- Plagen gebeurt in het zicht van de leerkracht/volwassene.
- Pesten gebeurt achter de rug van de leerkracht/volwassene.

De bedoelingen van het kind dat plaagt, zijn niet slecht, al kan een plagerij soms best even pijn doen. Bij pesten daarentegen is er sprake van een ongelijke machtsverhouding. De pester heeft macht over het kind dat gepest wordt. Bij plagen zijn de betrokkenen gelijk aan elkaar, niemand is de baas. Pesten gebeurt bijna altijd buiten het zicht van de leerkracht en is doelbewust/intentioneel om iemand pijn te doen/te raken. Het melden van pesten is daarom heel belangrijk: zonder pesten te melden bij de leerkracht kan deze niets doen. Leerlingen, ouders en leerkrachten melden signalen van pesten bij de leerkracht van de betreffende groep. Leerlingen kunnen pesten ook melden bij de vertrouwenspersonen of anti-pestcoördinator.

Er zijn een aantal signalen die erop wijzen dat een kind gepest wordt. Het lastige is dat die signalen niet altijd optreden, niet altijd zichtbaar zijn of andere oorzaken hebben. Bij twijfel: ga in gesprek met het kind, daar wordt niemand slechter van. Signalen kunnen zijn:

- Stiller worden.
- Ineens geen vriendjes of vriendinnetjes meer hebben of het aantal neemt duidelijk af.
- “Haat” ineens andere kinderen of zegt dat anderen hem “haten”.
- Heeft veel last van buikpijn, hoofdpijn en andere (vage) klachten.
- Wil niet meer naar school, mee gymmen of niet mee op schoolreis/-kamp.
- Wil ineens niet meer met (bepaalde) andere kinderen samenwerken.

4.3. Aanpak voor pesten

De school zet middels de Kanjerlessen in op het versterken van het onderling vertrouwen en het besef dat het goed is elkaar te helpen. Binnen dat kader speelt niemand de baas, hebben we plezier met elkaar, en ben je of blijf je niet zielig. Duidelijk wordt gesteld dat de leerlingen ten opzichte van elkaar niet de baas zijn. De leerkracht daarentegen is op school 'de baas/het gezag' en de ouders zijn dat thuis. Als een conflict zich tussen kinderen afspeelt dan kiezen we als school voor een oplossingsgerichte aanpak.

Dat wil zeggen: de school zoekt een oplossing die alle partijen (zo veel mogelijk) recht doet. Een oplossingsgerichte aanpak is te onderscheiden van een wraak- en haatgerichte aanpak (vormen van bedreiging en kwaadsprekerijen) of een zeurgerichte aanpak (indirecte kwaadsprekerijen en slachtofferschap). Kortom: doe elkaar recht.

Met het team willen wij een klimaat scheppen, waarin het mogelijk is dat de pester zelf zijn gedrag met hulp gaat veranderen, dat de meelopers zelf hun gedrag begrijpen en aanpakken en dat de gepesten zelf hun houding en gedrag kunnen veranderen. Ieder mens maakt fouten. De weg van de mens, en die van het kind in het bijzonder, gaat met vallen en opstaan. Kinderen hebben het recht daarin te worden begeleid en te worden opgevoed, door ouders en leerkrachten.

4.3.1. Zo helpen we de gepeste

- Spreek in vertrouwen met het gepeste kind. Maak niets openbaar zonder overleg met het kind.
- Probeer het kind er wel van te overtuigen, dat er iets moet gebeuren en dat anderen dat te weten komen.
- Bied steun aan het gepeste kind. Neem het kind serieus.
- Help het kind bij het toepassen van dat wat de kinderen hebben geleerd bij de anti-pestposter/de Kanjertraining.
- Bespreek met het kind wat voor hem een oplossing kan zijn; bijvoorbeeld een groepje vaste maatjes die in pauzes een oogje in het zeil houden.
- Spreek met het kind af dat het vertelt wat er aan de hand is, omdat jij niet alles kunt zien. Soms hebben kinderen het idee dat de juf/meester alles ziet en dus ook van het pesten weet.
- Licht ouders van het kind in en vraag wat zij gemerkt hebben.
- Bespreek of het gepeste kind misschien baat heeft bij een sociale veiligheidstraining of hulp via schoolmaatschappelijk werk.

4.3.2. Zo helpen we de pester

- Praat met de pester en kijk of je inzicht kunt krijgen in de gedachte achter pesten. Beschuldig het kind niet.
- Leg uit hoe een gepest kind zich voelt en welke gevolgen pesten kan hebben.
- Leg aan het kind uit, dat het pesten moet stoppen en hoe je daarna aan de slag gaat (verwijzen stappenplan, zie onderstaand).
- Licht ouders van het kind in. Hebben zij iets gemerkt van het pesten? (stappenplan, zie onderstaand).
- Bekijk of het kind een sociale vaardigheidstraining nodig heeft.
- Benoem duidelijk de consequenties voor de pester als het pesten niet stopt.

4.3.3. Zo helpen we de klas

Op het moment dat er gepest wordt in een groep, is dit vaak een groepsprobleem. Naast de Kanjertraining kan een groepsgesprek of het oprichten van een supportgroep al een bijdrage leveren aan het oplossen van het probleem. Voorafgaand denken leerkrachten na over mogelijk andere onderliggende oorzaken:

- Zijn de pesters in deze klas gefrustreerd door het niet kunnen voldoen aan de eisen die de leerstof stelt? Kunnen zij het werk wel aan?
- Geef ik als leerkracht door mijn gedrag aanleiding tot pesten? Ben ik bijvoorbeeld negatief of sarcastisch naar de pester? Dit zou bijvoorbeeld kunnen gaan over het voldoen aan de leerstof-eisen, hetzij over het gedrag van dit kind?
- Laat ik merken dat ik de gepeste een lastig vind? Andere kinderen zullen namelijk een kind dat door de leerkracht (onbewust) wordt 'afgekeurd' ook afkeuren. Dit kan makkelijk pestgedrag uitlokken. Bekijk of je ook geen kleine uitingen van afkeuring laat zien (bijvoorbeeld opvallend zuchten als het kind je ergernis oproept).

Stap 1: In gesprek met de betrokkenen; pesters en gepeste

De leerkracht gaat ervanuit dat de kinderen elkaar niet dwars willen liggen. Kinderen hebben niet de bedoeling om vervelend te doen. In een conflict als deze wordt daarom als eerste gevraagd naar de bedoeling van het kind en/of kinderen. "Is het jouw bedoeling om boos of verdrietig te maken? Is het niet jouw bedoeling? Doe dan anders en bied je excuses aan. Is het wel jouw bedoeling, dan heb je nu een probleem, want ik sta niet toe dat je verder gaat op deze manier." → stap 2 pestprotocol. Spreekt een leerling uit dat het niet de bedoeling is om een ander bewust dwars te zitten, dan stimuleert de leerkracht om samen naar een manier te zoeken om het vertrouwen te herstellen.

Stap 2: nadenken over de situatie en bedoeling

Er is uit het gesprek met de leerling gebleken dat het de bedoeling van de leerling(en) is om een ander bewust boos te maken en/of verdriet te doen. Wanneer dit het geval is, krijgt de leerling tijd om over zijn keuze na te denken op de gang of een andere plek waar hij/zij rustig kan nadenken (max. 10 minuten). Het kan namelijk zijn dat de leerling in boosheid of uit stoer-doen hiervoor kiest en dit als antwoord geeft. Een bedenktijd/time-out helpt om dit helder in beeld te krijgen.

Na de bedenktijd wordt er opnieuw in gesprek gegaan met de leerling.

Op het moment dat de leerling met concrete punten komt die voor boosheid zorgen, is het goed om als leerkracht duidelijk aan te geven dat dit best het geval kan zijn, maar dat we op school geleerd hebben hoe we dit oplossen; praten vanuit respect en aangeven dat je iets vervelend vindt (verwijzen naar anti-pestposter en maatjessyteem).

Stap 3: actie ondernemen

Nadat de leerling heeft nagedacht, geeft de leerling toch nog aan dat het zijn bedoeling is om de ander te pesten/boos te maken. De leerling houdt voet bij stuk. In dat geval worden ouders geïnformeerd en na schooltijd uitgenodigd voor een gesprek. In het contact met ouders wordt verteld wat het probleem is en wat de bedoeling van hun kind lijkt te zijn. Er wordt zo snel mogelijk een gesprek gepland tussen de leerling, ouders en leerkracht. In dit gesprek wordt de leerling opnieuw gevraagd of het de bedoeling is om te pesten en een ander daarmee pijn te doen. Ook wordt in dit gesprek nadrukkelijk gevraagd of ouders de bedoeling van hun kind ondersteunen. Zolang ouders niet op school zijn geweest/of telefonisch niet zijn gesproken wordt de leerling de toegang tot de klas onttrokken. Kern van deze laatste aanpak is de banden van deze leerling met klasgenoten doorbreken, zodat niet kan worden gemanipuleerd door deze leerling. Het moet in dit gesprek hoe dan ook duidelijk zijn, dat er geen enkel excuus is voor wangedrag.

In het gesprek met ouders kan er het volgende gebeuren:

- Ouders ondersteunen het gedrag van hun kind niet. Er wordt een afspraak gemaakt met de ouders met het doel gezamenlijk tot een oplossing te komen, waarin het gedrag van het kind zich niet meer voordoet.

- Ouders ondersteunen het gedrag van hun kind en leggen eventueel ook schuld bij de andere leerling. De leerkracht geeft aan dat er in dit gesprek en op school niet negatief gesproken wordt over andere leerlingen en andere ouders.

Stap 4: gesprek met directeur

Op het moment dat deze stap in werking treedt, hebben ouders duidelijk aangegeven het handelen en gedrag van hun kind te ondersteunen. Op dat moment verwijst de leerkracht waarmee ouders in gesprek zijn gegaan, door naar de directeur. In dit gesprek wordt benadrukt dat wij van al onze leerlingen verwachten dat ze zich kunnen gedragen en vanuit een basis van respect en vertrouwen handelen. Van ouders wordt dit ook verwacht. Het moet hoe dan ook duidelijk zijn dat er geen enkel excuus is voor wangedrag. Als school zien we dat kinderen handelen uit onvermogen, maar dat ze goed te corrigeren zijn als hun ouders goed samenwerken met de leerkrachten. Daarom verwachten we van ouders een houding van respect en vertrouwen, zodat gezamenlijk gezocht kan worden naar oplossingen. Wanneer ouders aangeven hier niet aan (denken) te kunnen voldoen, zal er gekeken moeten worden in hoeverre we met desbetreffende leerling en zijn ouders nog verder kunnen gaan binnen onze school. School en gezin halen voordeel uit een goede samenwerking en communicatie. Ook ouders hebben dus de verantwoordelijkheid om een pestprobleem bij de leerkracht aan te kaarten. Dit neemt niet weg dat iedere partij moet waken over haar eigen grenzen: het is bijvoorbeeld niet de bedoeling dat ouders andermans kind een lesje gaan leren, met het doel problemen voor het eigen kind op te lossen. Bij problemen van pesten en agressie zullen de leerkrachten, directie en ouders hun verantwoordelijkheid nemen en overleg voeren met elkaar, met het doel een goede oplossing te vinden die ook in de toekomst houdbaar is. Voorbeeldgedrag van leerkrachten en ouders is van groot belang. Er zal minder worden gepest als duidelijk heerst over de omgang met elkaar (fatsoensnormen), waar verschillen worden aanvaard en waar ruzies en conflicten niet met verbaal of fysiek geweld worden opgelost. Agressief gedrag van leerkrachten, ouders en leerlingen wordt niet geaccepteerd. Alle betrokkenen nemen duidelijk stelling tegen dergelijke gedragingen.

5.4. Wat wordt er van ouders verwacht?

Het oplossen van conflicten en/of pestsituaties tussen kinderen is zelden een probleem, als op basis van bovenstaande wordt overlegd. Van ouders wordt verwacht dat zij zich aan de volgende basisregels houden:

- Wij verwachten dat u andere ouders en kinderen respectvol benadert.
- U spreekt in positieve zin over andermans opvoeding en andermans kind.
- Als u zich zorgen maakt om het welzijn van uw kind, of het welzijn van andermans kind, dan overlegt u met de school.
- Als ouder kent u het verschil tussen overleg waarin zorg wordt gedeeld/een oplossing wordt gezocht en kwaadsprekerij.
- U onthoudt zich van kwaadsprekerijen op internet of via apps.
- In de praktijk:
 - Kinderen die handelen uit onvermogen, zijn goed te corrigeren als hun ouders goed samenwerken met de leerkrachten.
 - Kinderen die handelen uit onvermogen zijn moeilijk te corrigeren als hun ouders dat onvermogen als excuus gebruiken voor vertoond wangedrag.
 - Kinderen die zich willen misdragen (omdat er geen onvermogen speelt) zijn snel te corrigeren als ouders op dezelfde lijn als school zitten.
 - Kinderen die zich willen misdragen, zijn niet te corrigeren als ouders het een probleem van school vinden.
- De leerkrachten, directie, andere ouders van onze school hebben het recht om elkaar aan te spreken als u voorbijgaat aan deze basisregels.
- Is de grens van wat acceptabel is, overschreden, dan zal de school besluiten om in een officieel gesprek tussen de directeur en de ouder(s) een waarschuwing te geven. De officiële waarschuwing zal naast mondeling ook schriftelijk worden meegedeeld aan de bestuurder van Stichting Arlanta.

5.5. Wat wordt er van leerkrachten verwacht?

- U mag verwachten dat de leerkrachten van de school respectvol met uw kind en met u als ouder omgaan.
- U mag verwachten dat de leerkrachten onderling respectvol met elkaar omgaan. Zij zijn zich bewust van het gezegde: "Goed voorbeeld doet goed volgen".
U mag verwachten dat de leerkrachten taal gebruikt gericht op wederzijds respect, bedoeld om inzicht te geven. Indien nodig gebruikt de leerkracht directieve taal, die is duidelijk, helder en grens stellend. Geen overleg, geen onderhandeling, niet ingaan op "Ja maar...".
- Het voorbeeldgedrag van de leerkracht nodigt kinderen uit om over te stappen naar de wereld van wederzijds respect.
- Doet zich een probleem voor op school, dan mag u van de leerkrachten verwachten dat zij daarmee oplossingsgericht aan de slag gaan. De leerkrachten hebben u nodig om tot een goede oplossing te komen, die goed is voor uw kind, maar ook voor de andere kinderen, hun ouders, de leerkracht, de school en andere betrokkenen.
- Bij de cultuur van wederzijds respect heb je de opvatting: van de meeste tegenslag in het leven kun je leren. Zoek elkaars geluk. Ik voel mij goed als we een oplossing hebben gevonden waarbij jij je ook goed voelt.

5. KanVAS

Om de veiligheid in en rond de school goed in kaart te brengen, wordt er gebruik gemaakt van het Kanjer Volg- en Adviesstelsel. De volgende KanVAS-toetsen worden op onze school afgenomen:

1. Leerlingvragenlijst voor groep 5 t/m 8
2. Docentenvragenlijst en adviesstelsel voor groep 5 t/m 8
3. Sociale Veiligheidslijst voor groep 5 t/m 8

Optioneel:

- Sociogram op basis van cijfers voor groep 5 t/m 8
- Sociogram op basis van smileys voor groep 3 t/m 8

Deze onderdelen hebben als doel in kaart te brengen wat er aan de hand zou kunnen zijn met een leerling: Hoe kijkt de leerling naar zichzelf? Hoe ervaart de leerkracht het gedrag van de leerling? Is de leerling sociaal aanvaard door klasgenoten? Vervolgens biedt het Kanjer Volg- en Adviesstelsel de mogelijkheid om een gezamenlijke aanpak te bespreken en samen te stellen. Ouders en leerkrachten werken hierin samen. Op de Prins Bernhardschool hebben we ervoor gekozen om te werken met een aantal onderdelen van het Kanjer Volg- en Adviesstelsel. Twee keer per jaar wordt de leerlingvragenlijst met daarbij behorende docentenvragenlijst en adviesstelsel ingezet. Daarnaast wordt ook de Sociale Veiligheidslijst twee keer per jaar afgenomen. Deze analyse, met als doel: zorgsignalen filteren, wordt gedeeld met het onderwijsteam van de school. Leerlingen/groepen die sociaal-emotioneel opvallen worden 2x per jaar op de groepsbespreking door de kwaliteitscoördinator en de groepsleerkracht besproken.

5.1. Doel van de vragenlijsten

5.1.1. Doel Sociale Veiligheidslijst

Stichting Kanjertraining heeft in overleg met de Onderwijsinspectie de “Vragenlijst Sociale Veiligheid van Stichting Kanjertraining (SVSK)” ontwikkeld voor het primair onderwijs. Met deze lijst kan een school voldoen aan de Wet Sociale Veiligheid. In deze wet staat dat scholen in het Primair en Voortgezet Onderwijs een inspanningsverplichting hebben om een actief veiligheidsbeleid te voeren. Ze moeten tevens monitoren wat hiervan het effect is, om zo het beleid te verbeteren. Voor het monitoren is een meetinstrument nodig dat een actueel en representatief beeld geeft van de veiligheidsbeleving van de leerlingen. Voor de Sociale Veiligheidslijst van Stichting Kanjertraining is uit onderzoek gebleken dat deze betrouwbaar en valide is. Wij delen de resultaten van de ingevulde Sociale Veiligheidslijst met de Onderwijsinspectie. De school kan de lijst in laten vullen door (alle) leerlingen uit groep 5 t/m 8. De volgende aspecten worden gemeten in deze lijst:

- Het vóórkomen van incidenten op school. Dit is de aantasting van sociale veiligheid (pesten etc.), psychische veiligheid (bedreigen etc.) en fysieke veiligheid (schoppen etc.).
- Veiligheidsbeleving van leerlingen (Ik voel me veilig op school/op het plein etc.)
- Welbevinden van leerlingen (Hoe prettig voel je je tussen je klasgenoten?)
- Leerkracht treedt op (Vinden leerlingen dat de leerkracht goed optreedt?)
- Angst voor incidenten.

5.1.2. Doel leerlingvragenlijst

De leerlingvragenlijst meet hoe leerlingen hun sociaal functioneren in de klas ervaren. Hierbij wordt een onderscheid gemaakt tussen externaliserend gedrag, pro sociaal gedrag, internaliserende (depressieve) gevoelens en de intentie om negatief gedrag te laten zien. De leerlingvragenlijst heeft nadrukkelijk niet tot doel voorspellingen te doen over de ontwikkeling van stoornissen of uitspraken te doen over toekomstig sociaal functioneren van een leerling. De vragenlijst geeft een aanduiding in welke richting het gedrag en de beleving van een leerling zich lijkt te ontwikkelen. De vragenlijst is daarmee een hulpmiddel voor de leerkracht om een scherpere kijk te krijgen op het gedrag, gevoelens en intenties van leerlingen.

5.1.3. Doel docentenvragenlijst

Het docent-adviesstelsel geeft een overzicht van gedragingen van leerlingen, zoals de leerkracht die ervaart. Het stelsel geeft bovendien aan wat mogelijke oorzaken zijn van het gedrag van de leerling; wat de symptomen zijn van het gedrag en wat raadzaam is te doen. Wat dit laatste betreft, wordt een reeks van adviezen voorgesteld waaruit de leerkracht in samenspraak met de ouders van de leerling een plan van aanpak op kan stellen.

Als het nodig blijkt te zijn, kunnen de ouders van een betreffende leerling eveneens aangeven in de ouder/voogd vragenlijst hoe zij hun kind ervaren. De inschattingen die de ouders maken, worden toegevoegd aan die van de leerkrachten. Zo kan inzicht worden verkregen hoe de verschillende leerkrachten op school naar een leerling kijken en hoe de ouders het gedrag ervaren. Door ouders op deze manier te betrekken wordt voorkomen dat er langs elkaar heen wordt gesproken.

5.2. Aanpak na afname vragenlijst

Op het moment dat een bepaalde vragenlijst van KanVAS is ingevuld, kunnen de uitslagen worden bekeken. De kleurcoderingen geven aan hoe de score moet worden bekeken ten opzichte van een vergelijkbare normgroep.

- Een groene score een positieve ontwikkeling op sociaal emotioneel gebied ten opzichte van de normgroep.
- Een oranje score is opvallend op sociaal emotioneel gebied ten opzichte van de normgroep.
- Een rode score is zorgwekkend op sociaal emotioneel gebied ten opzichte van de normgroep.
- Een grijze kleur geeft aan dat de leerling jonger is dan 8 jaar is en dus te jong is om te worden vergeleken met de normgroep.

Verder worden in het uitslagenoverzicht de scores op vragen over pesten apart weergegeven. Dit zijn de scores A, B en C. Er kan zo in één oogopslag worden bekeken welke antwoorden de leerling heeft gegeven op de pestvragen bij de leerlingvragenlijst.

- A = Ik pest op school
- B = Ik word gepest
- C = Ik ben bang dat ik gepest word

Op het moment dat de vragenlijsten zijn ingevuld door desbetreffende personen, wordt er via het KanVAS gekeken worden naar de uitslagen. Het is goed om opvallende scores te bespreken met de desbetreffende leerling en zo te kijken wat de oorzaak is van een bepaald gevoel of ervaring. Indien nodig, kan na overleg met het kind, ook in gesprek worden gegaan met ouders. De oudervragenlijst zou hierbij ingezet kunnen worden om erachter te komen of ouders dezelfde signalen zien. Door ouders op deze manier proactief te betrekken, wordt voorkomen dat er langs elkaar heen wordt gesproken. Naar aanleiding van dit gesprek kan gekeken worden welke aanpak juist is bij de desbetreffende signalen. De Kanjertraining heeft voor alle signalen uitgeschreven wat een mogelijke aanpak zou kunnen zijn.

Signalen kunnen aanleiding zijn voor de leerkracht om met de leerling en/of ouders in gesprek te gaan. De kwaliteitscoördinator maakt jaarlijks een analyse van de Kanvasresultaten op schoolniveau (na de middenmeting). De analyse wordt in het onderwijsteam besproken.

Tijdens de groepsbespreking worden de Kanvasresultaten ook op groepsniveau besproken door de kwaliteitscoördinator met de leerkracht.

6. IEP hart-handen toets

Op onze school vullen leerlingen vanaf groep 3 tevens één keer per jaar de IEP hart-handen toets in. Dit onderdeel van het IEP leerlingvolgsysteem geeft een beeld van hoe de leerling zichzelf ziet met betrekking tot de sociale en emotionele vaardigheden en ontwikkeling. Belangrijke aspecten die terugkomen in het profiel van de leerling zijn het beeld dat de leerling van zichzelf heeft, de manier waarop de leerling daarmee omgaat en de rol die de leerling aanneemt in sociale situaties. Ook het omgaan met en inleven in de gevoelens van jezelf en de ander wordt in beeld gebracht. De resultaten worden in beeld gebracht in een spindigram op basis van de volgende ontwikkelgebieden:

- Zelfmanagement
- Empathisch vermogen
- Sociale vaardigheden
- Beheersing van gevoelens
- Uiting van gevoelens

Deze IEP-toets kan aanleiding zijn voor een gesprek tussen de leerling en de leerkracht wanneer het beeld dat de leerling van zichzelf heeft, sterk afwijkt van het beeld dat de leerkracht heeft. Ook als het beeld naar voren komt waaruit blijkt dat de sociaal-emotionele ontwikkeling van de leerling aandacht behoeft, kan dit aanleiding zijn voor een gesprek met de leerling. Op het ontwikkelgesprek (met de leerling, ouders en de leerkracht) wordt het spindigram besproken door de leerkracht met ouders en leerlingen vanaf groep 3. Een uitdraai wordt toegevoegd aan het schoolrapport voor de leerling. Wanneer een leerkracht zich zorgen maakt over de sociaal-emotionele ontwikkeling, dan kan dit besproken worden met de kwaliteitscoördinator tijdens een leerling-/groepsbespreking.

7. Aanpak grensoverschrijdend gedrag

Als school gaan we ervanuit dat alle leerlingen het gewenste gedrag kunnen laten zien.

Voor sommigen zal het laten zien van dit gewenste gedrag meer aandacht vragen en is het harder werken om dit voor elkaar te krijgen. Daarnaast beseffen we ook dat het een keer mis kan gaan. Dat is niet erg. Het zijn leermomenten. De vraag is dan hoe pak je het de volgende keer aan, zodat het niet meer mis kan gaan. Op het moment dat we in dit plan spreken over grensoverschrijdend gedrag zou dit zich op de volgende manieren kunnen manifesteren:

- Verbaal vernederen, schelden, dreigen, roddelen, briefjes/berichtjes rondsturen, etc.
- Fysiek schoppen, knijpen, slaan, spugen, bijten, laten struikelen, krabben, duwen en trekken.
- Orde in de klas/op school verstoring.
- Materiaal stelen, verstoppen van kleding en/of spullen, spullen kapot maken/beschadigen, etc.

7.1. Het 7-stappenprotocol

Op school streven wij ernaar zoveel mogelijk preventief te handelen door de eerder beschreven maatregelen te treffen en zo goed mogelijk toe te passen in iedere groep. Ondanks dat streven, zijn we ons ervan bewust dat gedragsproblemen in groepen en bij individuele kinderen voorkomen. Soms is bijsturen of ingrijpen hierin noodzakelijk en onvermijdelijk. Wanneer zich een patroon vormt in ongewenst gedrag (bijvoorbeeld bij pesten; orde en rustverstoring in de klas; verbaal- en fysiek geweld, etc.), zal de school handelen zoals beschreven in het 7-stappen-protocol.

Deze 7 stappen hebben als doel om ongewenst gedrag in een zo vroeg mogelijk stadium te ondervangen en zijn gericht op het stoppen van ongewenst gedrag in de bijbehorende stap. In de meest ideale situatie spreken leerlingen onderling elkaar aan op ongewenst gedrag, waarna het ongewenste gedrag vervolgens verdwijnt. Een manier die de Kanjertraining ondersteunt.

Als het niet lukt om ongewenst gedrag te stoppen, zal steeds worden overgegaan tot de volgende stap. Echter, bij ernstiger incidenten m.b.t. grensoverschrijdend gedrag of verergering van het patroon, kan ervoor gekozen worden om vervolgstappen te nemen en/of bepaalde stappen in het protocol over te slaan. De veiligheid (zowel psychisch/mentaal als fysiek) van de groep en leerkrachten heeft hierbij altijd prioriteit. Bij het ondernemen van vervolgstappen is ons uitgangspunt dat incidenteel straffen meer impact heeft dan langdurig straffen. Langdurig straffen verliest namelijk snel zijn kracht. Met het doel van dit plan zien we ook dat er één of enkele leerlingen in een groep zullen zijn die onvoldoende houvast en ondersteuning geboden krijgen met het gebruik van dit protocol. Het gaat hierbij om leerlingen met (zeer) ernstige gedragsproblematiek die structureel opstandig, brutaal en fysiek agressief gedrag laten zien dat onregelend werkt voor de leerkracht en de andere leerlingen in de groep. Hun veiligheid komt hiermee in het geding. In dit geval dient er een individueel gedragsplan opgesteld te worden samen met de kwaliteitscoördinator en ouders waarbij specifiek gekeken wordt naar de ondersteuningsvraag en de bijbehorende onderwijsbehoeften. In een dergelijke situatie kan onderstaand stappenplan als basis worden gebruikt van waaruit aanpassingen worden gedaan. Mocht dit onvoldoende tegemoetkomen aan de ondersteuningsvraag, dan is het loslaten van het stappenplan ook mogelijk mits dit in overleg met de kwaliteitscoördinator en directeur wordt gedaan.

- **Stap 1 Wederzijds respect en zelfcorrigerend gedrag**
(Dreigend) conflict of incident wordt door de groep en/of betrokkenen zelf voorkomen en/of opgelost. Er is geen inmenging van de leerkracht vereist. De Kanjertraining noemt in deze stap ook wel het maatjessysteem.
- **Stap 2 Constatering ongewenst gedrag**
Hierbij wordt het incident/conflict vastgesteld en omschreven door de benadeelde partij (leerling, leerkracht of groep). Leerlingen krijgen de mogelijkheid om het uit te praten; betrokken leerlingen hebben daarbij het verlangen dat het weer goed komt. Lukt dit niet binnen korte tijd (ca. 5 minuten) dan wordt er tijdens de pauze of na schooltijd met leerkracht erbij gepraat. Als een leerling uitspreekt dat hij het (nu) niet goed wil hebben met de ander, vindt een gesprek met betrokken leerlingen op een geschikt moment tijdens of na schooltijd plaats.

Het gesprek wordt oplossingsgericht gevoerd. Op het moment dat bepaalde leerlingen herhaaldelijk grensoverschrijdend gedrag laten zien en daarmee opvallen, wordt er in overleg met directie/kwaliteitscoördinator en leerkracht een gesprek gepland met ouders en de leerling waarin het gesignaleerde probleem wordt besproken. In dit gesprek wordt stap 3 als volgende stap besproken en toegelicht. Het is van belang om in de communicatie met ouders duidelijk en voorspelbaar te zijn. Spreek uit wat je verwacht en wat herhaling van het grensoverschrijdende gedrag voor consequenties heeft. Naderhand wordt ook met de leerling de aanpak besproken. Hierin wordt duidelijk gemaakt wat we van de leerling verwachten en wat eventuele consequenties zijn. In een periode van ca. 4-6 weken wordt onderstaande aanpak ingezet. Het doel hiervan is om de leerling de ondersteuning te bieden die nodig is om gewenst gedrag op school te kunnen laten zien. Het streven is om na de 4-6 weken te kunnen zeggen dat de leerling onderstaande plan niet meer nodig heeft en zelf in staat is om het gewenste gedrag te kunnen laten zien. Het kan ook zijn dat bovenstaande niet alleen van toepassing is bij een individuele leerling, maar ook op groepsniveau nodig is. Na overleg met directeur/kwaliteitscoördinator kunnen onderstaande stappen dan ingezet worden om gewenst gedrag op groepsniveau te ondersteunen. Ook hier geldt de afgebakende periode van 4-6 weken.

- **Stap 3 Corrigerende en sturende interventies door leerkracht**

Bij deze stap zijn er vooraf afspraken gemaakt met ouders en directeur/kwaliteitscoördinator waarin stap 3 is besproken als aanpak voor een bepaalde leerling. Op het moment dat stap 3 daadwerkelijk wordt ingezet is er duidelijke sprake van een overtreding van de gemaakte (school- en/of klassen)afspraken; grensoverschrijdend gedrag. De leerkracht pakt dit als volgt aan:

- 1. De leerling wordt individueel gecorrigeerd door de leerkracht op zijn plaats en krijgt zijn eerste waarschuwing.
 - a. de waarschuwing moet duidelijk zijn voor de leerling (evt. zichtbaar maken met bijv. fiches inleveren bij overtreding o.i.d.)
 - b. maak duidelijk welk gedrag grensoverschrijdend is en welk gedrag gewenst is. Vragen naar de bedoeling en of de leerling het gedrag bewust wil blijven voortzetten.
 - c. zorg dat je hierin als leerkracht voorspelbaar blijft; geef consequentie aan.
- 2. Wanneer de leerling na de eerste waarschuwing niet kan voldoen aan het gewenste gedrag, krijgt deze een aparte plek in de groep. Het is op dat moment aan de leerkracht om hiervoor een geschikte plek te kiezen. Doel moet zijn dat de leerling even uit de situatie wordt gehaald en tot rust kan komen. De leerling werkt op deze plek verder aan datgene wat hij eerder aan het doen was.

- **Stap 4 Interne time-out**

Op het moment dat het ongewenste gedrag van de leerling blijft aanhouden, wordt de leerling geplaatst in de afgesproken groep van een collega. De leerkracht kiest welke groep dit is. De leerkracht besluit of de leerling tijdens de interne time-out wel of niet het gespreksformulier (zie bijlage 1) meekrijgt en invult (deze aanpak werkt bij sommige leerlingen wel en bij anderen niet, de leerkracht weegt dit af). Daarnaast krijgt de leerling wat werk mee dat hij zelfstandig kan maken voor als het gespreksformulier is ingevuld. De collega van de groep waarin de leerling wordt geplaatst, bemoeit zich niet met inhoud/gedrag van de leerling. Hij/zij zorgt voor een fysiek veilige omgeving, zodat het gedrag van de leerling ruimte krijgt om te herstellen. Als leerkracht kies je zelf hoe lang de uit de klas plaatsing duurt. Zorg voor een afgebakende periode waarin je de rust in de klas kan herstellen en de leerling de ruimte krijgt om tot rust te komen (richtlijn is max. 15 minuten). Dit is tevens ook het doel van deze aanpak; de omstandigheden zo maken dat de leerling uiteindelijk weer terug kan komen in de groep. Wanneer dit het geval is, wordt de leerling teruggeplaatst in de groep. Voorwaarde voor terugkeer in de groep is dat leerkracht en leerling met elkaar in gesprek zijn gegaan (eventueel aan de hand van het gespreksformulier, zie bijlage 1). Er worden duidelijke, nieuwe afspraken gemaakt.

Het kan voorkomen dat de leerling na de time-out (nog steeds) boos is of grensoverschrijdend gedrag laat zien. In dat geval beschrijf je als leerkracht het gedrag en spreekt af dat je over 5 minuten terugkeert om opnieuw het gesprek te starten. Als de leerling na die vijf minuten geen ander gedrag laat zien, kan je opnieuw besluiten een time-out te geven. Aan het einde van de schooldag worden ouders op de hoogte gesteld van de interne time-out. Indien de leerling het gespreksformulier heeft gebruikt, ondertekenen ouders het formulier voor gezien en dit wordt ingeleverd op school. Het gespreksformulier wordt ingescand en toegevoegd aan het leerlingdossier. Dit is in eerste instantie puur ter informatie. Op het moment dat een leerling binnen ca. 4 weken opnieuw een time-out krijgt (2e keer) wordt er een afspraak gemaakt met ouders. Het grensoverschrijdende gedrag wordt besproken (eventueel aan de hand van de eerder ingevulde gespreksformulieren). Vraag die ook hier aan de leerling gesteld wordt: "Is het je bedoeling om onrust te veroorzaken?" Wanneer een leerling hier nee op antwoord, kan je er vanuit gaan dat het opstellen van een gedragscontract, welke wordt opgesteld na de 2e keer time-out voldoende is. Leerkracht en leerling stellen in het bijzijn van ouders een gedragscontract op (zie bijlage 2). Dit maakt voor alle partijen duidelijk wat de verwachtingen zijn en draagt ertoe bij dat er met de leerling wordt gesproken in plaats van over de leerling. Kom je er bij het gesprek met ouders achter dat het gedrag van de leerling wel zijn/haar bedoeling is, dan is het belangrijk om te kijken of er sprake is van onmacht. Wanneer dit het geval is, moet er gekeken worden wat gedaan kan worden om deze leerling te helpen, bijvoorbeeld door een externe instantie (begeleiding, coaching, therapie), etc. Op het moment dat ouders in het gesprek aangeven het gedrag van hun kind goed te keuren, is het noodzakelijk een gesprek met directie erbij te plannen. Als school moet er dan een duidelijke grens worden getrokken in gedrag wat op onze basisschool verwacht wordt.

- **Stap 5 Meerdere keren interne time-out**

Er is sprake geweest van herhaaldelijk grensoverschrijdend gedrag, waarbij de leerling tot drie keer toe een interne time-out heeft gekregen. Dit lijkt onvoldoende effect gehad te hebben, waardoor het is aan te raden om de leerling te plaatsen op een plek waar alleen nog maar toezicht is van een volwassene. Ook hierbij is het doel weer om de rust van de groep en de leerling zelf te herstellen, maar is de leerling nog meer afgezonderd dan eerder het geval was. Hiermee wordt aan de leerling duidelijk gemaakt dat de mate waarin de grens is overschreden dusdanig is dat in een andere klas plaatsen niet werkt. Tijdens deze time out krijgt de leerling werk mee dat hij zelfstandig kan maken en vult op een later moment het formulier in met hulp van de leerkracht. Er kan op die manier op meer directe wijze ingegaan worden op de eerder gemaakte afspraken. Het streven is dat ook hierna de leerling weer terug de klas in kan. Naar aanleiding van een dergelijke situatie zullen ouders telefonisch op de hoogte worden gesteld en worden uitgenodigd voor een gesprek waarin ook de kwaliteitscoördinator en/of directeur aanwezig is. Bij deze stap is er al veel vooraf gegaan en heeft de leerlingen meerdere keren de mogelijkheid gehad om gewenst gedrag te laten zien en zich te houden aan de nieuw gemaakte afspraken. Het is aan te raden om als leerkracht met de kwaliteitscoördinator in gesprek te gaan en te kijken wat in dit geval een volgende stap zou kunnen zijn. Wordt er bijvoorbeeld extern hulp ingeschakeld?

- **Stap 6 Externe time-out**

In dit geval is de overtreding van de regels dermate ernstig, dat de leerling met onmiddellijke ingang de toegang tot school moet worden ontzegd. Hiervoor is altijd toestemming van de directeur nodig. Het protocol time-out, schorsing en verwijdering van Stichting Arlanta wordt hierbij gevolgd. Deze maatregel geldt voor de rest van de dag en kan maximaal één dag worden verlengd. Ouders worden per direct op de hoogte gebracht van het incident en de maatregel en worden geacht hun kind op te halen. Ouders worden uitgenodigd voor een gesprek met directeur, leerkracht en kwaliteitscoördinator. In dit gesprek wordt het incident besproken en worden afspraken voor vereiste gedragsverandering gemaakt. Verslaglegging wordt gemaakt en door ouders ondertekend voor gezien. Het incident wordt vermeld in leerlingdossier. Er worden maatregelen getroffen waardoor de voortgang van het leerproces van de leerling gewaarborgd kan worden.

- **Stap 7 Officiële waarschuwing, schorsing en verwijdering**

Wanneer ernstig grensoverschrijdend gedrag is vertoond, kan een leerling een officiële waarschuwing ontvangen van de directeur. De officiële waarschuwing wordt kenbaar gemaakt in een gesprek met de leerling en ouders en wordt tevens per brief verzonden (bijlage 6). Overgaan tot schorsing en/of verwijdering wordt besloten wanneer de afspraken zoals gemaakt in stap 5 worden overtreden (herhaling van ontoelaatbaar gedrag) óf wanneer het incident dermate ernstig is dat een hervatting van de schoolsituatie voor betreffende leerling in de groep en/of met betreffende leerkracht, na één dag niet verantwoord is. Hiervoor is altijd toestemming van de directeur nodig. De directie volgt hierbij het protocol time-out, schorsing en verwijdering van Stichting Arlanta (zie voor gehele protocol de website van Arlanta). Een formele schorsing betreft een verlenging van de maatregel in stap 5 en de schorsing kan worden verlengd tot maximaal 1 week.

7.2. Aanpak tijdens de gym

Ook tijdens de gym geeft een preventieve handelswijze onze voorkeur. Het is aan de leerkracht/vakdocent om vanuit dit uitgangspunt te handelen en dit zoveel mogelijk te waarborgen tijdens de lessen van de verschillende groepen. Ondanks dat zijn we ons er ook hiervan bewust dat zich op diverse niveaus grensoverschrijdend gedrag voor kan doen. Het geeft de voorkeur dat in dit soort situaties gehandeld wordt volgens bovenstaande aanpak. Dit geeft duidelijkheid en maakt dat iedereen weet wat er wordt verwacht. De eerste drie stappen van het protocol gelden zoals deze beschreven staan ook tijdens de gym. Stap 4, de interne time-out, vraagt praktisch gezien om een andere invulling. De leerling wordt tijdens de gymles naar de kant gestuurd in de gymzaal voor een time-out. De leerling krijgt bij terugkomst op school eventueel (zie bovenstaand) het gespreksformulier mee (zie bijlage 1) en vult deze in. Afspraak is dat deze leerling na de time-out in principe niet meer meedoet met de gymles. De leerkracht/vakdocent bespreekt het voorval met de leerling (evt. aan de hand van het gespreksformulier) en maakt nieuwe afspraken. Aan het einde van de schooldag worden ouders door de leerkracht/vakleerkracht op de hoogte gesteld van de interne time-out. Het is van belang om in de communicatie met ouders ook hier duidelijk en voorspelbaar te zijn. Spreek uit wat je verwacht en wat herhaling van het grensoverschrijdende gedrag voor consequenties heeft. De overige stappen die doorlopen worden zijn zoals het protocol in de klas gehanteerd wordt.

7.3. Aanpak tijdens situaties buiten de school

Wanneer leerlingen met de groep buiten de school zijn voor een schoolactiviteit, dan geldt bij grensoverschrijdend gedrag eveneens het stappenplan (stap 1 t/m 3). De invulling van stap 4 en 5 m.b.t. interne time out wordt ter plekke bepaald door de leerkracht. Op een later moment vult de leerling eventueel het gespreksformulier in. Ouders worden aan het einde van de schooldag op de hoogte gesteld van de interne time-out en indien ingezet dan wordt het gespreksformulier zo snel mogelijk met ouders gedeeld.

8. Herstelrecht bij materiële schade

Op de Prins Bernhardschool gaan we uit van herstelrecht als er materiële zaken zijn beschadigd/vernield onder schooltijd. De leerling wordt aangesproken op zijn/haar gedrag en denkt samen met de benadeelde na over de manier waarop de schade hersteld kan worden. Met de bedoeling om er samen beter van te worden. Wij gaan ervanuit dat conflicten of overschrijding van normen weliswaar het schoolklimaat verstoren, maar dat strafmaatregelen geen garantie bieden voor een goede aanpak van de problematiek. Uiteraard zijn schoolregels er niet voor niets en voor iemand die ze overtreedt gelden consequenties. Dat schept duidelijkheid en structuur. Maar daarmee is het probleem meestal niet opgelost. Basisvragen zijn:

- Wat is er gebeurd?
- Wat dacht je op dat moment en hoe denk je er nu over?
- Wie is er door het gebeurde beschadigd, benadeeld, en hoe?
- Hoe zorgen we ervoor dat iedere betrokkene zijn kant van het verhaal kan laten horen?
- Wat is nodig om te herstellen wat gebeurd is?
- Wat leren we hierover voor de toekomst?

Uitgangspunten vanuit herstelrecht:

1. Het betreft incidenten die onder schooltijd zijn gebeurd.
2. De probleemoplossing staat centraal. Dit gebeurt door het benoemen van gevoelens en behoeften door betrokkenen en door te onderzoeken hoe daaraan tegemoet te komen.
3. Alle betrokkenen zoeken samen, daarin gesteund door derden, naar een bevredigende oplossing. Herstel van wat is aangericht staat voorop. Doel is alle partijen genoegdoening te geven, verzoening en groei van verantwoordelijkheidsbesef voor de toekomst.
4. Dader en daad worden losgekoppeld. Grensoverschrijdend gedrag creëert een conflict tussen personen, waaruit door iedereen geleerd kan worden.
5. Herstel van pijn/schade die geleden is of de relatie die verstoord is, waarbij de daad en niet de dader wordt veroordeeld.
6. Alle betrokken worden aangemoedigd aan herstel mee te werken, waardoor ieder er sterker uitkomt.
7. De dader wordt beoordeeld op het besef van de gevolgen van zijn daad, het nemen van verantwoordelijkheid daarvoor, het inzien van de consequenties van zijn keuzes en het meedenken over herstel van de aangerichte materiële, fysieke of relationele schade.

Ouders worden geïnformeerd door hun kind zelf (indien mogelijk). De leerkracht bewaakt of ouders op de hoogte zijn gebracht door hun kind (bellen/gesprek).

(Bron: De verbindende school, Herstelrecht in het Nederlandse onderwijs. KPC Groep)

9. Weglopen van school

Wanneer een leerling besluit om (bijvoorbeeld na een conflict of ruzie) weg te lopen van school, dan geldt de volgende aanpak:

- Kinderen uit groep 1 t/m 3: een medewerker van de school die beschikbaar is (indien mogelijk) gaat achter de leerling aan. De groepsleerkracht blijft bij de groep en informeert de directeur. Ouders worden gebeld door de directeur (indien nodig worden de aanwezige noodnummers gebeld). Wordt de leerling binnen 15 - 20 minuten niet gevonden, dan schakelt de directeur de politie in.
- Vanaf groep 4: er gaat geen medewerker achter de leerling aan.
Voor leerlingen uit alle groepen vervolgens:
 - Ouders worden gebeld.
 - Wordt de leerling na 15 - 20 minuten niet gevonden, dan schakelt de directeur de politie in.
 - Ouders zorgen ervoor dat het kind weer op school komt dezelfde dag.
 - Het kind kan pas in de eigen groep terugkeren, nadat er een gesprek met de ouders en (al dan niet afzonderlijk) het kind heeft plaatsgevonden. Tot die tijd wordt het in een andere groep (de leerkracht besluit in welke groep) met werk ondergebracht.
 - In het gesprek dat ouders en kind met de directeur (leerkracht en / of ib) hebben gehad, worden afspraken gemaakt om een dergelijk ongeoorloofd voorval in de toekomst te voorkomen.
 - Weglopen van school is ongeoorloofd en wordt als zodanig gemeld bij de leerplichtambtenaar (verzuimmelding). De ouder(s)/verzorger(s) zijn conform de Wet op de Leerplicht art. 2 leden 1 en 3, art. 4a lid 1 en art. 4c lid 1 Lpw 1969 verantwoordelijk en kunnen worden aangesproken op schoolverzuim.
- Indien ondanks gemaakte afspraken een kind in herhaling blijft vallen, kan de school overgaan tot de procedure 'Schorsing en verwijdering van leerlingen'. De school kan immers niet instaan voor de veiligheid van het kind. Daarnaast onttrekt een kind dat wegloopt zich aan het gezag van de leerkracht en zorgt het daarmee voor een gevoel van onveiligheid bij de overige kinderen.

10. Meldcode huiselijk geweld en kindermishandeling

Het gebruiken van de meldcode Huiselijk geweld en kindermishandeling is verplicht in het onderwijs. De meldcode is een stappenplan waarin staat hoe professionals kindermishandeling signaleren en melden. De meldcode Huiselijk Geweld en Kindermishandeling heeft betrekking op alle vormen van geweld in de huiselijke situatie, zoals mishandeling, seksueel geweld, genitale verminking, eer gerelateerd geweld en ouder(en) mishandeling. De meldcode heeft tot doel jeugdigen, die te maken hebben met een vorm van geweld of mishandeling, eerder passende hulp te bieden, zodat er een einde komt aan de (bedreigende) situatie. Er wordt binnen de meldcode een afwegingskader in opgenomen waardoor de beslissing om al dan niet te melden bij Veilig Thuis ondersteund wordt en daarnaast wordt de hulpverlening erin betrokken. De meldcode is onderdeel van ons intern ondersteuningsplan. Deze is op stichtingsniveau vastgesteld en wordt op alle scholen gebruikt. Het protocol Meldcode Huiselijk geweld en kindermishandeling is onderdeel van het SchoolOndersteuningsProfiel (SOP/POS) van de Prins Bernhardschool, dit leest u op de schoolwebsite.

11. Sociale veiligheid voor schoolmedewerkers

11.1. Gedragscode voor schoolmedewerkers

Bovenschools is een gedragscode voor schoolmedewerkers vastgesteld. Deze code is overgenomen vanuit de modelcode van de Stichting School en Veiligheid en is op alle medewerkers van de stichting van toepassing. De code is onderdeel van het Veiligheidsbeleid van de stichting en is afgestemd op de daar onderliggende documenten. In de code wordt uitgegaan van de medewerker als onderwijsprofessional gericht op de professionele schoolomgeving.

De code dient als richtlijn voor het gedrag van de professionals binnen de school, gericht op het bevorderen van de sociale veiligheid van de leerlingen en zal jaarlijks onder de aandacht van de medewerkers worden gebracht.

11.2. Preventie en RI&E

Op elke school is de schooldirecteur zelf preventiemedewerker (met instemming van het personeelsvertegenwoordiging van de MR). Deze preventiemedewerker heeft als taak veiligheid op school onder de aandacht te brengen en te verbeteren. Daarnaast voert hij elke vier jaar, onder verantwoordelijkheid van de schooldirecteur en P&O-functionaris, de risico- inventarisatie en evaluatie (RI&E) uit. Preventiemedewerkers komen één keer in de vier jaar (cyclus RI&E) bij elkaar onder leiding van de Arbo coördinator. Deze bijeenkomsten hebben o.a. als doel om de preventiemedewerkers te ondersteunen in hun taken. Daarnaast om de check uit te voeren op het gevoerde beleid op de scholen en indien nodig van daaruit het beleid aan te passen of acties in gang te zetten.

De preventiemedewerker heeft minimaal de volgende taken:

- medewerking verlenen aan het uitvoeren van een RI&E;
- het uitvoeren van arbomaatregelen;
- het adviseren en overleggen met de MR;
- het adviseren aan en samenwerken met de bedrijfsarts en andere arbodienstverleners indien er signalen zijn;
- beheren van de incidentenregistratie en dit jaarlijks terugkoppelen naar de Arbocoördinator en het college van bestuur.

11.3. Privacy

Onderdeel van het Veiligheids- en Arbobeleid van Stichting Arlanta (gepubliceerd op www.arlanta.nl) zijn de afspraken m.b.t. het waarborgen van de privacy van leerlingen, medewerkers en ouders/verzorgers, de bescherming van persoonsgegevens en het waarborgen voor de zorgvuldige omgang met persoonsgegevens.

12. Klachtenregeling

Als er sprake is van een verschil van mening, een klacht of een geschil richting één van onze medewerkers (en personen die functioneel betrokken zijn bij de school/stichting), dan kan (door ouders, medewerkers, anderen die betrokken zijn bij ons onderwijs) gebruik gemaakt worden van de klachtenregeling. Deze is gepubliceerd op www.arlanta.nl.

13. Voortdurend en cyclisch werken aan de sociale veiligheid

Zowel individueel, op groeps- en schoolniveau wordt gericht en cyclisch gewerkt (vanuit de PDCA-cyclus) aan de sociale veiligheid. Dit gebeurt door middel van de lessen gericht op de sociaal-emotionele ontwikkeling, het voorleven door de schoolmedewerkers, elke kans aangrijpen om sociale vaardigheden te vergroten, de inzet van de evaluatietools (zoals KanVAS en IEP) per leerling/groep en schoolbreed, acties op verbeterborden in de klas gericht op de sociale veiligheid, sociale veiligheid als onderwerp van de groepsbesprekingen, de verbinding met andere ontwikkelgebieden (zoals burgerschap en digitale geletterdheid) en jaarlijkse evaluatie van ons sociale veiligheidsbeleid (en het bijstellen ervan). Werken aan sociale veiligheid is voor ons een continu proces, dat gebeurt vakoverstijgend en op talloze momenten van een schooldag.

Bijlage 1 Gespreksformulier leerling

Gespreksformulier leerling

Er is iets vervelends gebeurd. Je vult het formulier in.

Naam:

Groep:

Datum:

Waar gebeurde het?

- ☐ in de klas
- ☐ op de gang
- ☐ bij de wc's
- ☐ buiten op het plein
- ☐ bij de gym

Wie waren erbij?

Wat gebeurde er?

Wat deed jij?

Was het je bedoeling om dit te doen?

Hoe kun je ervoor zorgen dat het de volgende keer niet meer gebeurt?

Welke nieuwe afspraken maak je samen met de juf of meester?

Handtekening leerling:

Handtekening leerkracht:

Voor de ouders:

Graag een handtekening voor gezien:

Ruimte voor opmerkingen:

Deze brief graag retour aan de leerkracht.

Gedragscontract

Er is iets vervelends gebeurd en er zijn nieuwe afspraken nodig. Samen met de juf/meester vul je dit in.

Naam:

Groep:

Datum:

Dit gedragscontract is een afspraak tussen (naam leraar) en (naam leerling) over (onderwerp). (naam leerling) zal van tot (datum invullen) (concreet gedrag invullen, positieve bewoordingen):

1.
2.
3.

(Naam leerkracht) zal aan het einde van de ochtend en aan het einde van de middag vertellen of het doel bereikt is. *Op een (bijv. belonings-verzamelkaart) is ruimte voor 10 krullen. Als er 10 krullen zijn verzameld, volgt er een beloning.*

We hebben samen bedacht wat die beloning is:

Op (datum) bespreken we met elkaar (ouders, juf/meester en jou) hoe het gaat.

Handtekening leerling:

Handtekening ouders:

Handtekening leerkracht:

Protocol gedragsprotocol ouders

Inleiding

De Prins Bernhardschool is een veilige leeromgeving. Alle medewerkers, ouders en leerlingen dienen zich correct en respectvol tegenover elkaar te gedragen en maken geen onderscheid op huidskleur, ras, religie of afkomst. Ongewenst en grensoverschrijdend gedrag van leerlingen wordt op onze scholen niet getolereerd. Bij ongewenst of grensoverschrijdend gedrag worden gepaste maatregelen genomen. De maatregelen en stappen worden in dit protocol uitgewerkt.

De school heeft een gedragsprotocol opgesteld voor ouders. In dit gedragsprotocol kunt u in grote lijnen lezen, hoe er gehandeld wordt, wanneer het personeel geconfronteerd wordt met ongewenst gedrag van ouders. In dit protocol willen we grenzen aangeven van wat acceptabel geacht wordt en onacceptabel is.

Het omgaan met dit gedrag behoort tot de verantwoordelijkheid van de directie.

Er kunnen verschillende redenen zijn, waarom ouders ongewenst gedrag vertonen. Ouders kunnen het niet eens zijn met de wijze, waarop een leerkracht met hun kind omgaat. De relatie, die op vertrouwen is gebaseerd tussen een leerkracht en ouders, kan verstoord zijn. Ouders kunnen het niet eens zijn met maatregelen, die de school heeft genomen.

Ouders kunnen ook ongewenst reageren op het gedrag van een ander kind t.o.v. hun eigen kind.

Ook kunnen ouders onderling van mening verschillen, of anderszins een verstoorde relatie hebben, wat tot agressief gedrag kan leiden.

Voorbeelden van ongewenst gedrag kunnen zijn:

- verbaal geweld
- vloeken of schelden
- bedreigen, zowel verbaal als fysiek
- handtastelijkheden, zowel jegens leerlingen als leerkrachten
- andere kinderen op een onjuiste en onpedagogische wijze aanspreken
- negatieve boodschappen over leerkrachten, directie of andere betrokkenen van school bij het schoolhek of elders vertellen
- seksuele uitingen of handelingen met kinderen of leerkrachten
- discriminatie op huidskleur, ras, religie of afkomst
- leerkrachten in het bijzijn van leerlingen of andere ouders aanspreken, en met een zeer
- negatieve gesprekshouding de leerkracht van zijn of haar gedachtegang op de hoogte brengen

Is de grens, van wat acceptabel is, overschreden, dan zal de school besluiten om in een officieel gesprek tussen de directeur en de ouder(s) een waarschuwing te geven. Deze officiële waarschuwing zal naast mondeling ook schriftelijk worden medegedeeld door de directie.

Indien er sprake is van overschrijding van de wettelijke regels doet de school aangifte bij de politie.

Bij herhaling kan de directie de volgende sancties opleggen :

- de ouder(s), voor een nader te bepalen tijdstip, de toegang tot de school ontfeggen
- de ouder(s) verzoeken een andere school voor hun kind te zoeken
- In uiterste gevallen kan worden besloten om:
- de leerling te schorsen voor een periode van maximaal 3 schooldagen de leerling van
- school te verwijderen. De school zal in dit geval zorg moeten dragen voor het vinden van
- een nieuwe school waar de leerling geplaatst kan worden

Hierbij is het noodzakelijk, dat er een goede registratie is van hetgeen is voorgevallen.

Indien de directie overgaat tot het nemen van sancties wordt de leerplichtambtenaar van de gemeente en de Inspectie van het Onderwijs schriftelijk geïnformeerd.

Door duidelijke regels en afspraken hopen we een klimaat te scheppen, waarin kinderen, leerkrachten en ouders zich veilig en geaccepteerd voelen, en waarin een ieder respectvol met elkaar kan omgaan.

Bijlage 5 Protocol schorsing en verwijdering (wettekst)

Schorsing en verwijdering (wettekst)

Artikel 40c. Schorsing

1. Het bevoegd gezag kan met opgave van redenen een leerling voor een periode van ten hoogste één week schorsen.
2. Het besluit tot schorsing wordt schriftelijk aan de ouders bekendgemaakt.
3. Het bevoegd gezag stelt de inspectie van een schorsing voor een periode langer dan één dag schriftelijk en met opgave van redenen in kennis.

Artikel 43. Tijdelijke geschillencommissie toelating en verwijdering

1. Er is tot een bij koninklijk besluit te bepalen tijdstip een landelijke commissie voor geschillen waarbij elke school, school als bedoeld in de Wet op de expertisecentra en school als bedoeld in de Wet op het voortgezet onderwijs is aangesloten.
2. De commissie neemt kennis van geschillen tussen ouders en bevoegd gezag van een school die ontstaan bij de toepassing van:
 - a. artikel 40, derde, vierde, vijfde en tiende lid, en
 - b. artikel 40a, eerste en vierde lid.
3. De commissie brengt op verzoek van de ouders binnen 10 weken een oordeel uit aan het bevoegd gezag, rekening houdend met het schoolondersteuningsprofiel en het ondersteuningsplan.
4. Indien een geschil aanhangig is gemaakt bij de commissie en de ouders bezwaar hebben gemaakt tegen de beslissing over de toelating of de verwijdering, neemt het bevoegd gezag de beslissing op bezwaar niet dan nadat de commissie heeft geoordeeld. De termijn voor het nemen van de beslissing op bezwaar wordt opgeschort met ingang van de dag waarop het geschil aanhangig is gemaakt bij de commissie tot de dag waarop de commissie het oordeel heeft uitgebracht.
5. Bij algemene maatregel van bestuur worden voorschriften gegeven met betrekking tot de commissie, waaronder in elk geval het aantal leden, de wijze van benoeming en ontslag en de deskundigheid van de leden van de commissie.

Bijlage 6 Brief officiële waarschuwing

CBS Prins Bernhardschool
Bernhardlaan 42
9291 HP KOLLUM

Aan de ouders van
Adres

Kollum, datum

Betreft: officiële waarschuwing n.a.v. grensoverschrijdend gedrag

Geachte ouders,

In navolging op het gesprek dat wij met u en uw zoon/dochter naam hebben gevoerd op datum jl., ontvangt u deze brief als officiële waarschuwing vanwege het grensoverschrijdend gedrag van uw zoon/dochter op datum.

De redenen voor deze officiële waarschuwing zijn:

- *Voorbeeld: Uitschelden en beledigen van de leerkracht.*
- *Voorbeeld: Gooien met het vak en eisen van de leerkracht dat zij de spullen opruimt.*
- *Voorbeeld: Weigeren het werk te maken dat op de dagplanning staat.*
- *Voorbeeld: Beschadigen / Kapot maken van ...*

Dit gedrag is niet welkom op onze school. Van iedereen binnen onze school, het onderwijsteam, kinderen en ouders, vragen wij om zich respectvol en volgens de school- en klasafspraken te gedragen. Onze omgangsregels komen voort uit de Kanjertraining, de methodiek voor Sociaal Emotioneel Leren op alle scholen van Arlanta. Het protocol Sociale Veiligheid Kanjertraining vindt u op onze website.

Daarnaast handelen wij conform het protocol time out, schorsing en verwijdering van Stichting Arlanta en het plan Sociale Veiligheid op de Prins Bernhardschool (deze documenten vindt u op de website van de stichting/de school). Bij aanhoudend ontoelaatbaar gedrag zijn wij genoodzaakt maatregelen toe te passen volgens laatstgenoemd protocol.

Met vriendelijke groet,
namens het bestuur van stichting Arlanta

Naam
directeur